

Yhdessä olemme me

Asukkaiden kokemuksia talotoiminnasta

Salla Salonen

OPINNÄYTETYÖ
Toukokuu 2020

Sosionomi AMK

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Sosionomikoulutus

SALONEN, SALLA:
Yhdessä olemme me
Asukkaiden kokemuksia talotoiminnasta

Opinnäytetyö 38 sivua, joista liitteitä 3 sivua
Toukokuu 2020

Viime vuosina on puhuttu paljon ihmisten yksinäisyydestä ja sosiaalisten verkostojen puutteesta. Lisäksi yhteiskunnassamme on selkeästi nähtävillä alueellista syrjäytymistä, johon osaltaan myös maahanmuutto vaikuttaa. Toisaalta hyvinvointipolitiikassa on herännyt kiinnostus kehittää uudenlaisia ratkaisuja yhteisöllisyyden kokemiseen. Opinnäytetyön tarkoitus oli selvittää, vaikuttaako vuokrataloyhtiöön viety ja rakennettu talotoiminta yhteisöllisyyden ja osallisuuden kokemukseen. Talotoiminta on kehitetty ja toteutettu yhdessä Tehostettu kotoutuminen -hankkeen kanssa. Lisäksi tavoitteena oli tutkia, välittyvätkö yhteinen toiminta ja siinä syntyneet kohtaamiset asukkaiden arjen tasolle. Opinnäyte on toteutettu laadullisena, asukkaiden kokemuksia kartoittavana kyselynä. Kysely oli teemaan sidottu, ja se sisälsi sekä avoimia että suljettuja kysymyksiä. Erikielisten asukkaiden oli mahdollista käyttää omakielistä neuvojaa apuna kyselyyn vastaessa. Aineisto on analysoitu teoriaan sidotulla sisällönanalyysillä aineiston sisällöstä käsin. Tutkimuskysymyksiin etsittiin vastauksia opinnäytetyön teoreettisten viitekehysten kautta.

Opinnäytetyön aineiston perusteella toimintaan oli helppo tulla mukaan. Erikielisten neuvojen mukana olo mahdollisti kaikille tasa-arvoisen mahdollisuuden osallistua toimintaan. Kohtaamisten kautta uusia tuttavuuksia ja ystävyysuhteita on syntynyt yli kulttuurirajojen. Koettu yksinäisyys on vähentynyt talotoiminnan myötä, sekä eri kulttuuritaustaisten kohtaaminen koetaan helpompana. Talotoiminnan myötä kerhohuone on aktiivisemmassa käytössä ja yhteisöllisyyden tunteen löytyminen on lisännyt vastuunottoa omasta ympäristöstä, mikä näkyy yhteisten sääntöjen noudattamisena.

Talotoiminnan myötä saatiin synnytettyä aitoja tasavertaisia kohtaamisia, joiden avulla asukkaat löysivät yhteisyyttä toisistaan ja kokivat osallisuutta, myös arkipäivän kohtaamisissa. Keskustelujen ja kohtaamisten kautta syntyi tiedonvaihtoa tavoista, uskomuksista, yhteiskunnasta ja arkipäivän asioista. Nämä kohtaamiset madalsivat raja-aitoja kulttuurien välillä vahvistaen kahdensuuntaista kotoutumista. Talotoiminnasta saatu tieto ja apu auttaa asiakasta aktiivisen toimijan roolin ottamisessa omassa elämässään.

Asiasanat: yhteisöllisyys, osallisuus, monikulttuurisuus, kahdensuuntainen kotoutuminen, yhteisösosiaalityö

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Social Services

SALONEN, SALLA:
Together We Are We
Residents Experiences of House Activities

Bachelor's thesis 38 pages, appendices 3 pages
May 2020

The purpose was to study whether the housing operations built in a rental housing company affect the residents' experience of inclusion and community. The aim was to find out whether the joint action and the encounters that arose in it were transmitted to the everyday level of the residents.

The study was qualitative in nature and the data were collected through a semi-structured questionnaire. The data were analyzed by theory-bound content analysis.

New acquaintances and friendships have formed over cultural boundaries through encounters. The experience of loneliness has decreased within housing, and it is easier to face different cultural backgrounds. A sense of community has been found among the residents through housing.

Housing created genuine equal encounters, which allowed residents to found community with each other and to experience inclusion including in everyday encounters. The information and help gained from housing help the client to take on the role of an active actor in their own life.

Key words: two-way integration, multi-culture, participation, community, Community Social Work

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	YHTEISÖLLISYYS JA YHTEISÖ.....	7
	2.1 Yhteisösosiaalityö	8
	2.2 Kotouttava yhteisösosiaalityö	9
3	OSALLISUUS	11
4	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	14
	4.1 TEKO-hanke	14
	4.1.1 Kaapelivalmennus	16
	4.1.2 Talotoiminta.....	16
	4.2 Tutkimusaineisto ja sen kerääminen	18
	4.3 Tutkimusaineiston analysointi ja käsittely	21
	4.4 Luotettavuus ja eettisyys	22
5	MUN NAAPURI YSTÄVÄ.....	25
	5.1 Talotoiminnalla kohti yhteisöllisyyttä ja osallisuutta	25
	5.2 Yhteinen toiminta	26
	5.3 Kohtaamisesta kahdensuuntaiseen kotoutumiseen.....	28
6	YHTEENVETO JA POHDINTA.....	30
	LÄHTEET	33
	LIITTEET	36
	Liite 1. KYSELYLOMAKE	36

1 JOHDANTO

Viimeisen vuosikymmenen aikana hyvinvointipolitiikassa on herännyt kiinnostus kehittää erilaisia ratkaisuja yhteisöllisyyden ja verkostojen näkökulmasta, kumpu-panuus periaatteella. Tähän vaikuttaa epävakaa Euroopan talouden -ja kasvun tila, joka välittyy myös Suomeen, näkyen valtiontaloudessa kestävyysvajeena heijastaen kuntatalouteen. Samaan aikaan väestön parissa perinteiset sosiaaliset verkostot ovat hajonneet ja menettäneet asemaansa yhteiskunnan kaupungistuksessa. Uusia yhteisöjä ja verkostoja ei ole syntynyt tulomuuttoalueille vanhojen tilalle. Nuorempien ikäryhmien keskuudessa sosiaalisella medially on iso rooli yhteisöllisyyden pelikenttänä. (Roivainen, Ranta-Tyrkkö. 2016, 7.)

On selkeästi myös nähtävissä, että alueellisesti lähiöiden tietyissä osissa huono-osaisuus kasautuu ja syrjäytymisriski on suurempi, näihin lähiöiden osiin asutetaan mm. päihdeongelmaisia, maahanmuuttajia ja rikoksentekijöitä. Näissä lähiöiden osissa on usein vuokra-asuntomateriaalia runsaasti. Näihin osiin muodostuu helposti omia paikalliskulttuurisia käytäntöjä, jotka kasvattavat kuilua osattomuuden ja normaalin yhteiskunnan osallisuuden välillä. Syrjäytymistä voidaan ehkäistä tukemalla ihmisten arkielämän rakenteita ja tarjoamalla tarvittaessa muita toimia auttamiseksi. Sosiaalityö ja työntekijät ovat etulinjassa puhuttaessa syrjäytymisen ehkäisemisestä ja vähentämisestä. Tärkeää olisi löytää keinoja tukea tarpeeksi varhain, ennalta ehkäisten, syrjäytymisriskissä olevien ihmisten ja ihmisryhmien elämää, jolloin heillä on vielä sidoksia terveisiin yhteisöihin ja osallisuuteen (Juhila 2006, 55-57).

Yhteisöön kuuluminen kuuluu ihmisen perustarpeisiin. Suomalaisista joka viides kärsii yksinäisyydestä ainakin ajoittain (Okkonen 2019). Suomalaiset ovat kansana hiukan juroja ja yhteisöllisyys ei ole päivän sana, kun taas muualta tulevilla kulttuuri itsessään korostaa yhteisöllisyyttä, on siis väijäämätön tosiasia, että sopeutuminen saattaa olla hankalaa molemmin puolin. (Sotkasiira 2018, 41.) Kuinka siis tukea ja vahvistaa alueellisia yhteisöjä ja luoda arkipäivän kohtaamisia ihmisten välille, niin että heillä on mahdollisuus löytää terve kuuluvuuden tunne. Heikossa yhteiskunnallisessa asemassa olevat ihmiset ja monesti myös

maahanmuuttajat jäävät helposti paitsi yhteisöllisyyden ja osallisuuden kokemuksesta. Heikossa yhteiskunnallisessa asemassa olevilla saattaa olla puutteelliset sosiaaliset taidot, joka ajaa heitä kauemmas yhteiskunnan normaalista, kun taas maahanmuuttajilla kuilua kasvattaa kulttuuriin sopeutuminen ja puutteellinen kielitaito. Yhteistä molemmille ryhmille on puutteellinen taito hallita elämäänsä yhteiskunnan ja palvelujärjestelmän näkökulmasta.

Tampereen Hervannassa toiminut Teko- tehostetun kotoutumisen hanke halusi osaltaan tukea maahanmuuttajia osaksi suomalaista yhteiskuntaa ja edistää kahdensuuntaista kotoutumista. Tavoitteena oli myös kehittää Hervantaan uudenlainen malli osallisuuden kokemisesta, joka syntyy kulttuurien kohtaamisesta avoimen dialogin kautta. (Popova 2019, 27.) Vaikka hankkeen pääpaikkana toimi Kototori, teki hanke aktiivisesti yhteistyötä Hervannan eri toimijoiden kanssa jalkautuen tapahtumiin, asukkaiden keskuuteen ja asukasyhteisöihin. Asukasyhteisöihin jalkautuminen ja sinne toiminnan kehittäminen antoi mahdollisuuden myös tutkia siitä syntyneitä kokemuksia. Kun yhteisö on hajallaan ja kaikki vieraita toisilleen, antaa se herkullisen lähtötilanteen toiminnan kehittämiseksi ja tutkimiseksi.

Lähtökohtana tässä opinnäytetyössä on lähiöissä tehtävä yhteisösosiaalityö, jossa jalkaudutaan yhteen asuintaloyhteisöön. Jalkautuminen ja toiminnan kehittäminen tehtiin Teko-hankkeen nimissä. Toiminta kehitettiin asukkaiden tarpeiden pohjalta, talotoiminnan yhtenä osana oli matalankynnyksen palveluneuvonta. Opinnäytetyössä tarkastellaan yhden taloyhtiön asukkaiden kokemuksia taloyhtiöön viedystä talotoiminnasta laadullisin menetelmin. Kerättyä aineistoa tarkastellaan yhteisöllisyyden ja osallisuuden viitekehyksen kautta. Tutkimustehtävässä ollaan kiinnostuneita asukkaiden kokemuksesta suhteessa talotoimintaan, muihin asukkaisiin, omasta avuntarpeesta ja siitä onko siihen kyetty vastaamaan.

2 YHTEISÖLLISYYS JA YHTEISÖ

Yhteisöllisyydelle ei löydy yhtä ainoaa määritelmää, se voidaan määritellä usealla eri tavalla. Yleisimmillään voidaan nähdä, että yhteisöllisyydellä voidaan kuvata ihmisten välistä yhteistyötä ja toimintaa ja niiden eri muotoja. (Lehtonen 1990, 15.) Yhteisöllisyys sosiaalipedagogiikan kautta tarkasteltuna alkaa sosiaalisesta ilmiöstä, jossa keskiössä on yksilön kasvu ja kiinnostuksen kohteena arkipäivän prosessit, joissa yksilö kasvaa yhteisön jäsenenä ja jäseneksi. Ihmisellä on myös luontainen tarve olla osallisena -ja kuulua johonkin. (Sosiaalipedagogiikka 2020). Yhteisöllisyys nähdään vuorovaikutteisena toimintana ja tavoittelemisen arvoisena asiana, tästä syystä sen hyviä puolia nostetaan esille. Se on yksilölle voimavara ja elämänlaadun parantaja. Nähdään, että yhteisöllisyys kasvattaa ihmisen sosiaalista pääomaa ja on apuna myös hoivassa. (Krok 2008, 193.)

Jotta yhteisöllisyys voi toteutua, tarvitsee tiettyjen elementtien täyttyä, tällöin voidaan puhua yhteisöllisyyden periaatteista, joihin kuuluu neljä kohtaa. Ensimmäinen ja tärkein periaate yhteisöllisyydessä on demokraattinen päätöksenteko. Tämä tarkoittaa sitä, että jokaisella on tasa-arvoinen asema päätöstä tehdessä ja että kaikki osallistuvat päätöksen tekoon. (Cantell 2010 14-17.) Toinen on sallivuus. Sallivuus antaa jokaiselle yhteisön jäsenelle mahdollisuuden kokeilla erilaisia käyttäytymistapoja turvallisesti, vaikka arvomaailmat yksilöiden välillä poikkeaisivatkin toisistaan. Kolmas periaate muodostuu, ihmisten välisestä dialogista ja toiminnasta, jossa jokainen on saman arvoinen. Kaikilla on samanlainen mahdollisuus olla osallisena ja osallistua. Tämä taas tukee yksilöä aktiivisemmaksi yhteisössä ja myös rohkaisee aktiivisuuteen muissakin yhteisöissä. Neljäntenä periaatteena nähdään itsetutkiskelu. Tämä on vastavuoroista, jossa yhteisön jäsenet antavat jatkuvasti toisilleen palautetta, miten kokevat toistensa käyttäytymisen. Tavallinen elämä yhteiskunnan normaalissa on yhteisöjen tavoite. (Kaipio 1991, 170.)

Juhila määrittää yhteisöt kolmeen eri kategoriaan: paikallis-, kulttuuri- ja institutionaalisiin yhteisöihin (Juhila 2006). Yhteisöä voidaan kuvata ryhmäksi ihmisiä, joilla on jokin yhteinen intressi ja he ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Yhteisö

voi olla globaali verkosto tai monelle arkipäiväisempi asia, kuten perhe, harrastusporukka tai työpaikan yhteisö. Yhteisössä vallitseva sisäinen kulttuuri sisältää myös tietyt käyttäytymisnormit, jotka ohjaavat tekemisen toimintaa. (Roivainen, Ranta-Tyrkkö. 2016, 7-11.)

Yhteisö tarjoaa parhaimmillaan sen jäsenille turvaa, mahdollisuutta muutokseen ja tukee yksilön sosiaalisen pääoman kasvua. Toimissaan yhteisö lisää hyvinvointia, tukee erilaisuuden ymmärtämisessä ja auttaa liittymään muihin yhteisöihin, eli yksilön on mahdollisuus verkostoitua. Huonoimmillaan yhteisö on rajoitettava ja tukahduttava tai se voi olla muuten vahingollinen yhteisön jäsenille. (Roivainen, Nylund, Korkiamäki & Raitakari. 2008, 11). Ihminen kuuluu kerrallaan useisiin yhteisöihin, niiden määrä vaihtelee elämän varrella.

2.1 Yhteisösosiaalityö

Yhteisösosiaalityössä tarkastellaan yksilön sijaan perheitä ja ryhmiä (Juhila 2006, 127). Kokonaisuutta katsotaan osana sosiaalisia verkostoja ja yhteisöjä. Tarkastelu näkökulman laajuus on yhteisösosiaalityön vahvuus, sillä siinä saadaan tietoa ja ymmärrystä paikallisista ilmiöistä. Tiedon avulla ilmiöihin on helpompi reagoida. (Roivainen, Ranta-Tyrkkö 2016, 12.) Yhteisösosiaalityön keskeinen eetos on sosiaalisten ongelmien ennaltaehkäisy, lähipalveluiden kehittäminen, yksilön toimijuuden tukeminen ja sosiaalisten verkostojen tärkeyden tunnustaminen (Haverinen, Kuronen & Pösö 2014, 220-222). Yhteisösosiaalityö on alueellisesti toteutettavaa sosiaalityötä, joka toteutetaan yhdessä alueen muiden toimijoiden kanssa (Roivainen, Kostainen, Metteri 2019, 278). Yhteisösosiaalityöllä voidaan auttaa rakentamaan siltoja erilaisten yhteisöjen ja kulttuurien välille, yhteiskunnallisella ja alueellisella tasolla. Tällä pyritään vähentämään kulttuurien välisiä yhteentörmäyksiä ja vahvistamaan yksilöiden ja ryhmien hyvinvointia ja osallisuutta. (Juhila 2006, 132-133.) Yhteisösosiaalityötä tehdään eri painotuksin, joita ovat yhdyskuntatyö, alueellinen ja rakenteellinen sosiaalityö, sekä lähiöissä tapahtuva kaupunkisosiaalityö. Merkittävää työtä tehdään silloin, kun se tehdään asiakkaan tarpeiden pohjalta. (Roivainen 2016, 116.) Työni lähtökohta on lähiöissä tehtävä yhteisösosiaalityö, jonne myös maahantulijat pääsääntöisesti sijoituvat kaupungeissa.

Kaupunkisosaalityön työareenoina ovat julkiset tilat kuten kirjastot, kansalaisille tarkoitettut kahvilat, nuorisotilat, lähiöiden tapahtumat ja kerhohuoneet. Olennaisesti tähän kuuluu jalkautuminen ihmisten pariin, heidän oman elämänsä keskelle. Lähiöissä on paljon voimavaroja, mutta myöskin lokeroitumista ja ristiriitoja. Jalkautumalla ihmisten keskuuteen voidaan ongelmien sijaan keskittyä voimavoihin ja uudenlaisten toimintojen luomiseen yhdessä. Yhdessä tekemällä voidaan tutustua ja luoda uusia sosiaalisia verkostoja, niiden puuttuvien tai menetettyjen tilalle, tavoitteena voimauttaa yksilöitä, vähentää ennakkoluuloja, lisätä suvaitsevaisuutta ja yhteisöllisyyttä. (Juhila 2006, 134-137)

Lapintie 1998 kuvaa seuraavasti millainen olisi Ihanteellinen asuinyhdyskunta. Elämien olisi harmonista ja pysyvää, yksilöä korostavan ajattelun sijaan korostettaisiin yhteisöllisyyttä, palvelut ja toiminnot olisivat paikallisesti järjestettyjä ja yhdyskunta omaisi hyvän moraalisen järjestyksen. (Lapintie 1998, 265, 273-275). Kaupunkimaisten lähiöiden katoavaa yhteisöllisyyden puutetta on pyritty korvaamaan yhteisötyöllä. Nähdään, että lähiyhteisöllisyyden puuttuminen johtaa sosiaalisen tuen ja kontrollin häviämiseen. Kyläideaali on edelleen tavoitteena monissa lähiöihin kohdistuvissa projekteissa, jotka yrittävät vähentää syrjäytymistä. Tutkimukset antavat viitteitä, että naapuriyhteisöt ovat vastine vanhoille kyläyhteisöille. Naapuriyhteisöissä on negatiivinen puoli, joka saattaa helposti leimata ongelmaperheen, yrittäen myös kontrolloida liiaksi. (Krok 2008, 193-194.)

2.2 Kotouttava yhteisösosiaalityö

Lain tarkoitus kotouttamisen edistämisestä on yksinkertaisuudessaan tukea ja edistää maahanmuuttajan mahdollisuuksia osallistua yhteiskuntamme toimintaan aktiivisesti. Lain tarkoitus on myös edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta sekä myönteistä vuorovaikusta väestöryhmien välillä. (Laki kotoutumisen edistämisestä, §1.)

Kotouttava yhteisösosiaalityö on vain yksi työmuoto maahan tulleiden palveluista. Kotouttamista edistävä yhteisösosiaalityö tapahtuu kotouttamislain yhteisötoi-

minnallisuusperiaatteen lähtökohdista paikallisesti, viranomaistoimijoiden, yhdistysten, sekä jo aikaisemmin maahan muuttaneiden sukupolvien kanssa. Yhteisösosiaalityön käsitettä voidaan käyttää kuvaamaan toimintaa, jonka joku viranomaistaho, yhdistys, hanke tai järjestö toteuttaa yhdessä jonkun yhteisön kanssa. Kotouttamistyö on valtaväestön ja kotouttavia palveluita toteuttavien tahojen näkökulma toiminnoista, joita liittyy kotouttamisprosessiin. Kotoutumistyö on taas asiakkaan näkökulma prosessissa. Kotouttava yhteisösosiaalityö voidaan siis nähdä yhteistoiminnallisena prosessina, joka kehittyy vuorovaikutuksessa. Yhteisösosiaalityötä tehdään hyvin erilaisilla yhteistyö kokoonpanoilla, maahanmuuttajien lisäksi mukana voi olla, kantaväestöä, viranomaisia, hankkeita ja/tai järjestöjä. Olennaista on toisten kunnioittaminen, yhdessä tekeminen ja toisilta oppiminen, avoin dialogi eri toimijoiden välillä ja uusien ratkaisujen löytäminen. (Roi-vainen, Nylund, Korkiamäki & Raitakari 2008, 111-113.)

3 OSALLISUUS

Osallisuuden käsitettä voidaan tarkastella kolmesta eri tasosta: riittävä toimeentulo ja hyvinvointi, toiminnallinen osallisuus, sekä yhteisöihin kuuluminen ja jäsenyys. Jokainen taso määrittää käsitettä hiukan eri tavalla. (Julkkari 2015.) Myös täysivaltainen kansalaisuus on osallisuutta, joka sisältää lainsäädännöllisiä oikeuksia, mutta myös velvollisuuksia. Sosiaalityön tarkoitus on tukea asiakkaita kohti täysivaltaista kansalaisuutta. Sosiaalityöllä voidaan vahvistaa niin yksilön kuin ryhmien osallisuutta. (Juhila 2006, 118-119.)

Osallisuutta voi kuvata tunteena, joka syntyy yksilön ja yhteisön välisen suhteen seurauksena. Ihmisellä on luontainen tarve kuulua ja olla osallisena. Yhteisön sisällä osallisuus näyttäytyy asukkaiden välisenä arvostuksena, luottamuksena ja mahdollisuutena vaikuttaa yhteisiin asioihin. (Osallisuuden edistäminen 2019.) Vuonna 2018 tehdyssä Tilastokeskuksen elinolotutkimuksessa tuli ilmi, että jatkuvaa tai lähes jatkuvaa yksinäisyyttä kokee yli neljä prosenttia väestöstä, jotka ovat yli 15-vuotiaita. Neljän viikon seurantajaksolla joskus itsensä yksinäiseksi tuntevien keskuudessa luku nousee jo 21,2 prosenttiin. Yhteistä yksinäiseksi tuntevilla oli korkea ikä, pienet tulot ja/tai heikentynyt terveys. (Okkonen 2019).

Osallisuus tukee toimijuutta, joka mahdollistaa vaikuttamisen omaa elämäänsä. Aktiivinen toimija ottaa vastuun oman elämänsä päätöksistä. Vastakohta aktiiviselle toimijalle on passiivinen ihminen, joka kokee olevansa objekti, jolle asiat vain tapahtuvat. (Koivisto, Isola & Lyytikäinen 2018, 8.) Osallistuminen voi edistää osallisuutta, mutta ei välttämättä johda osallisuuteen (Törrönen, Hänninen, Joutimäki, Lehto-Lunden, Salovaara & Veistilä 2017, 50-51). Osallistuminen voi johdattaa osallisuuteen ainoastaan, jos osallistujalla on mahdollisuus tuoda omat näkemysensä esiin, vaikuttaa ja olla mukana päätöksenteossa. Osallistujan täytyy siis saada tunne siitä, että on pätevä ja oma rooli on jollain tapaa merkityksellinen, tämä rohkaisee tuomaan esille ne omat ajatukset yhteisössä. (Rahikka-Räsänen & Rynänen 2014,10.)

Osallisuuteen tarvitaan kuuluminen, osallistuminen ja tunne kuulumisesta johonkin yhteisöön. Osallisuus on jotain, mihin ihminen kasvaa dialogisuuden, reflektiivisyyden ja yhdessä tekemisen kautta. Ihminen tarvitsee hyväksytyksi tulemisen ja arvostuksen kokemuksia. Osallistumisen mahdollistavassa toiminnassa voi saada tiedollisia ja taidollisia valmiuksia ja kokemuksia kuulumisesta johonkin, omasta arvokkuudesta, sekä mahdollisuuksista. Tähän kasvun prosessiin persoonana ja yhteiskunnan jäsenenä tarvitaan tasapainoisia, vastavuoroisia suhteita, joissa voi kasvaa uskomaan siihen, että itsellä on merkitys, mahdollisuuksia ja kykyä toimia. Tässä prosessissa tarvitaan ihmisiä, joiden tehtävä on rohkaista ja motivoida ihmisiä osallistumiseen ja vuorovaikutukseen. (Rahikka-Räsänen & Ryyänen 2014, 10-13.)

Kokemus osallisuudesta ja osallistuminen, luovat mahdollisuuden yhteisön jäsenten vuorovaikutukselle ja sen vahvistumiselle. Vuorovaikutuksen vahvistuminen taas helpottaa yhteisten sääntöjen ja tapojen muodostumista ja niistä sopimista. Säännöt ja käytänteet ovat välttämättömiä, jotta on mahdollista päästä yhteiseen päämäärään. Yhteinen intressi taas tarvitaan, että yksilöt voivat luoda yhteisön. (Törrönen, Hänninen, Jouttimäki, Lehto-Lunden, Salovaara & Veistilä 2017, 50-52.) Osallisuuden toteutumista voi tarkastella myös siinä, miten mielipiteitä huomioidaan päätöksenteossa tai voiko päätöksentekoon osallistua ja millä tavalla. Osallisuuden ylimpänä portaana on vallan ja vastuun jakaminen ja se, kuinka ne mahdollistetaan. (Meriluoto, Marila-Penttinen & Lehtinen 2015, 45.)

Asukasosallisuus on yksi osallisuuden muoto. Kuntatasolla asukasosallisuutta on, oikeus äänestää, tehdä aloitteita, osallistua palveluiden -tai asuinalueen kehittämiseen, kunnan tarjoamilla kanavilla ja tavoilla. Asukkaiden osallistuessa kehittämiseen, saadaan palveluista laadukkaampia ja vastaamaan paremmin asiakkaiden tarpeita. Asukasosallisuutta voidaan edistää mm. järjestämällä asukasaateja, selvittämällä mielipiteitä kyselyillä, valitsemalla asukkaita mukaan toimintaan, kutsumalla asukkaita erilaisiin kehittämistyöryhmiin ja tukemalla asukkaiden oma-aloitteista aktiivisuutta yhteisiin intresseihin. (Asiakas- ja asukasosallisuus 2019.) Vaikka edellä mainittu teksti on kuntatasolle, pätee se taloyhtiössä pienemmässä mittakaavassa samalla tavalla. Kun taloyhtiössä lisätään asukasosallisuutta ja jos asukkaat saavat siitä myönteisiä kokemuksia, on mahdollista,

että asukkaiden joukosta aktivoituu useampi asukas näkemään oman äänensä merkityksen myös kunnallisella tasolla.

Kotoutuminen luo osallisuutta yhteiskuntaan ja lähiyhteisöön. Kotoutuminen tapahtuu vuorovaikutuksessa yhteiskunnan kanssa, jossa lähiyhteisön ja arkipäivän kohtaamisilla on merkittävä rooli. Kahdensuuntaisesta kotoutumisesta puhuttaessa yhteiskunta muuttuu väestön moninaistuessa, kantaväestön täytyy myös olla avoimin mielin. Halu vuorovaikutukseen täytyy löytää. Maahanmuuttajan täytyy ymmärtää, että kotoutuminen edellyttää häneltä aktiivisen roolin ottamista. Kahdensuuntainen kotoutuminen vaatii aktiivisuutta molemmilta osapuolilta. (Kotoutumisen kaksisuuntaisuus 2019.)

4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

Tutkimustehtävänä on tarkastella asukkaiden kokemuksia talotoiminnasta. Lisäksi tarkastelun kohteena ovat kohtaamiset, saatu apu ja koetut muutokset taloyhtiösuhteissa. Yhteistyökumppanina oli Teko-hanke, jonka kanssa talotoimintaa kehitettiin ja toteutettiin.

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli kerätä tietoa siitä, välittykö yhteinen toiminta ja siellä syntyneet kohtaamiset arjen tasolle.

Tutkimuskysymykset

1. Miten yhteisöllisyys näkyy asukkaiden arjessa?
2. Miten asukkaat kokevat talotoiminnan?
3. Millaista apua asukkaat ovat saaneet talotoiminnasta?

4.1 TEKO-hanke

TEKO – Tehostettu kotoutuminen, oli ESR-rahoitteinen hanke, toimi 1.11.2016-31.10.2019 välisenä aikana Tampereen Hervannassa. Hankkeen pääkoordinaattori oli Tampereen evankelis-luterilainen seurakuntayhtymä ja osatoteuttajien listasta löytyivät Tampereen kaupunki, Tampereen yliopisto ja Tampereen ammattikorkeakoulu. Hankkeen kivijalkana toimi Hervannan vapaa-aikakeskukselle 2017 perustettu matalankynnyksen kohtaamis- ja palvelupaikka Kototori, jonka ympärille muu toiminta rakentui. (Popova 2019, 21.)

Hankkeen kotipaikaksi valikoitui Hervanta, monikulttuurisuutensa ja sosioekonomisen haastavuutensa vuoksi. (Popova 2019, 24). Vieraskielistä väestöä on Hervannassa huomattavasti enemmän suhteessa muihin Tampereen asuinalueisiin. Hervannassa vieraskielisiä oli vuonna 2018 väestöstä 21,13%. (Tietoa Tampereesta -verkkosivusto 2019).

Hankkeen ensisijaisena kohderyhmänä olivat vastikään oleskeluluvan saaneet turvapaikanhakijat, kotoutumisen alkuvaiheessa olevat kiintiöpakolaiset, sekä

työelämän ulkopuolella olevat maahanmuuttajat. Välilliseen kohderyhmään kuului alueen eri toimijat ja koko Hervannan väestö. (Popova 2019, 22). Hankkeen tavoitteena oli edistää yli sektorirajojen tehtävällä työllä kahdensuuntaista kotoutumista alueellisesti Hervannassa, luoden samalla uudenlaisen mallin osallisuuden kokemiseen, jossa avoimen dialogin kautta syntyy kulttuurien kohtaamista, tätä kautta tuetaan yhteisöjä aktivoitumaan ja rakentumaan. (Popova 2019, 26-27).

TEKO- hankkeen sydämenä toimi Kototori, sen toiminta idean lähtökohtana oli yhteisösosiaalityö. Kototori toimi kohtaamispaikkana, jossa oli mahdollisuus saada matalankynnyksen palveluneuvontaa kahtena arkipäivänä viikossa. Toiminnan lähtökohtana oli tukea ja vahvistaa kävijän omaa toimijuutta ja edistää kaikille yhteistä ja yhdenvertaista osallisuuden periaatetta, joka sisältyy myös Tampereen kaupungin strategiaan ja palvelumalliin. Toimintaa kehitettiin kävijöiden tarpeita vastaavaksi, jossa kävijä ja auttaja olivat tasavertaisessa asemassa. Palvelua pyrittiin tarjoamaan jokaisen omalla äidinkielellä, heidän omien tarpeiden mukaisesti. Kototorilla syntyneet kohtaamiset ja avoin dialogi tarjosivat mahdollisuuksia sosiaalisten suhteiden synnylle, yhdessä tekemiselle ja valmiuksia asettua uuteen tilanteeseen elämässä ja tarttua sen tarjoamiin mahdollisuuksiin. (Leppänen & Kiviranta 2019, 33-35.) Kototorin toiminta pohjautui asiakkaan yksilöllisiin tarpeisiin, sillä pyrittiin tukemaan kävijän omaa toimijuutta elämässään ja osallisuutta erilaisiin yhteisöihin. (Popova 2019, 21). Asiakkaita tavoiteltiin aktiivisesti jalkautuvan sosiaalityön keinoin, mm. olemalla mukana erilaisissa tapahtumissa ja tiedottamalla aktiivisesti toiminnasta. Kototorilla ketään ei jätetty yksin ongelmiansa kanssa vaan niihin etsittiin aina jokin ratkaisu. Kototorilla toimi rintarinnan erikieliset palveluneuvojat, sosiaaliohjaaja, vapaaehtoiset ja harjoittelijat. Kototorille jalkautui säännöllisesti myös KELA, Työllisyyspalvelut, Terveyspalveluiden neuvonta ja ajanvaraus (maahanmuuttajien sh.) sekä Lapsiperheiden sosiaali- ja perhepalvelut. Kototori sai hankkeen jälkeen myös jatkoa ja toiminta jatkuu samankaltaisena edelleen kahtena arkipäivänä viikossa.

4.1.1 Kaapelivalmennus

TEKO-hanke toteutti Kaapeli-valmennusta yhdessä Helsingin Diakonissalaitoksen kanssa, jossa koulutettiin yhteisöneuvoja, teoreettisten ja toiminnallisten menetelmien avulla, hankkeen tarpeisiin. Menetelmä oli ajateltu tueksi kaikille yhteisöneuvojille. Erityisesti se antoi tukea taloyhtiöihin jalkautuville neuvojille, jotka tarjosivat oman kielisen neuvonnan ohella tukea yhteisöllisyyden tukemiseksi. Kaapeli-valmennus perustuu Cable-metodiin (Community Action Based Learning For Empowerment), joka on kehitetty kansainvälisessä yhteistyössä, tukemaan toimijuutta, vertaistukea ja yhteisöllisyyttä. Tavoitteena on osallistujien voimaantumisen, osallisuus ja vastuun ottaminen omasta itsestä, sekä sitoutuminen ja vastuunotto omasta lähiyhteisöstä. Kaapeli toimii myös yhteisörakenteiden kehittäjänä sekä vahvistaa ammatillista yhteisöllisyyttä. (Hakulinen 2019, 56-57.) "Hyvä elämä on hyvää toimintaa siinä yhteisössä, jossa ihminen elää" (Kaapeli voimauttaa ja rakentaa yhteisöjä 2020).

Menetelmän pohjana on hyvinvoiva ihminen, joka kokee kuuluvansa johonkin yhteisöön, ollen myös itsenäinen toimija yhteiskunnassa. Ihminen voi kuulua monenlaisiin yhteisöihin, kuten perheyhteisö, naapurusto, työyhteisö, harrastusryhmä jne. (Siirto 2015, 301.) Toimivassa yhteisössä on välittävä ilmapiiri ja siellä vahvistuu luottamus itseän, toisiin, palveluihin ja yhteiskuntaan. Vahvuuksia ja taitoja tukemalla voidaan herättää toimijuutta oman elämän ja yhteisön hyväksi. Diakonissalaitos räätälöi valmennuskokonaisuuden Teko-hankkeelle omanlaisekseen, jotta se palveli tarkoitusta mihin se tilattiin. (Kaapeli voimauttaa ja rakentaa yhteisöjä 2020.) Hankkeella oli useita Kaapeli valmennuksia, joista jokainen oli omanlaisensa kokonaisuus.

4.1.2 Talotoiminta

Hankkeeseen luotiin omanlainen vapaaehtoisuuteen perustuva yhteisöneuvonnan malli, Hervannassa asuvat maahanmuuttajat olivat pääkohdejoukkona. Perusajatus oli, että Kototorille tuleva kävijä saisi neuvontaa saman etnisentaustan omaavalta neuvojalta. Neuvojina työskenteli rinta rinnan vapaaehtoistyöntekijät, työkokeilijat, sekä työharjoittelijat eri oppilaitoksista. Saadun palautteen myötä

huomattiin, että neuvontaa tarvitaan myös Kototorin ulkopuolella. Asiakkaat ja yhteistyökumppanit toivat viestiä, että asuintaloissa on ongelmia asumiseen liittyvissä asioissa, mutta myös eri väestöryhmien välillä. Taloyhtiöön kerhohuoneelle jalkautetun neuvonnan tarkoituksena oli mahdollistaa arkipäivän kohtaamiset eri väestöryhmien välillä, tätä myöden löytää tai rakentaa yhteisö, jota aktivoida ja tukea ratkaisemaan itse omia ongelmiaan. Tämä toiminta tuki myös palveluneuvonnan näkökulmaa, jossa katse oli yksilön tukemisessa itseapuun, mutta myös yhteisöjen -ja kahdensuuntaisen kotoutumisen rakentumisessa. (Hakulinen 2019, 54-55.)

Taloyhtiöihin tehtävästä työ aloitettiin aina yhteistyössä taloyhtiön isännöitsijän kanssa. Neuvonnan taso määriteltiin Teko-hankkeen tiimissä varhaisenvaiheen tukeen ja yleisohjaukseen, lisäksi neuvonnasta tehtiin palveluohjausta Kototorille ja muihin palveluihin. Taloyhtiöneuvonnassa pyrittiin myös omakieliseen neuvontaan. Taloyhtiöneuvontaa tehtiin parityönä, jossa työskenteli kantasuomalainen ja maahanmuuttaja rintarinnan. Tällä työpariasetelmalla tuettiin normaalia kulttuuriin sopeutumista ja samalla vastattiin oman kielisen neuvonnan tarpeeseen. (Hakulinen 2019, 55.)

Aktiivinen talotoiminta alkoi lokakuussa 2018, sisältäen 1-2 neuvonta kertaa kuussa (Hakulinen 2019, 57.) jatkuen toukokuulle 2019. Neuvontaan osallistui vaihtelevasti 6-20 henkilöä, aihepiirit liittyivät mm. asumiseen, harrastuksiin, lasten kouluun ja päiväkotiin, työllisyyteen, kouluttautumiseen, erilaisien sähköisten palveluiden käyttämiseen ja lisäksi ihan arkisiin asioihin (Hakulinen 2019, 57). Jalkautuminen ihmisen omaan ympäristöön toimii jäänmurtajana ja luottamuksen luoja suhteessa totuttuihin valta-asetelmiin suhteessa viranomaisiin ja virastoissa saatavaan apuun. Neuvonnan tapahtuessa ihmisen omassa - ja arkisessa ympäristössä toteutuu se silloin talossa asujan ehdoilla ja tarpeista. Ympäristönä tällä on mahdollista vahvistaa ihmisen omaa toimijuutta ja löytää piilossa olleita voimavaroja, joita voidaan valjastaa yksilön lisäksi yhteisön hyväksi. Taloneuvonnan avulla ja tuella saatiin luotua yhteen taloyhteisöön asukkaiden ideoima Kahvikerho, joka toimii aktiivisesti sunnuntaisin. (Hakulinen 2019, 58-59.)

4.2 Tutkimusaineisto ja sen kerääminen

Opinnäytetyöni on laadullinen eli kvalitatiivinen, jossa toimintaan osallistuneiden asukkaiden kokemuksia kartoitettiin puolistrukturoidulla teemaan sidotulla kyselylomakkeella, neljässä asukasillassa keväällä 2019. Laadullista aineistoa tarkastellaan kokonaisuutena, pyrkien ymmärtämään teorian kautta jotain ilmiötä, tarkoitus ei ole saavuttaa tilastollista yleistettävyyttä (Alasuutari 2007, 38). Talotoimintaan osallistuneista suuri osa oli eri kulttuureista tulleita, joukossa oli myös luku ja kirjoitustaidottomia. Vastaajia tuettiin lomakkeiden täytössä, jos he sitä tarvitsivat. Neuvoja toimi tulkkina kääntäen kysymykset ja tarvittaessa suomen- taen vastaukset, jos ne tulivat vastaajan äidinkielellä. Jos vastausten kirjoittamiseen tarvittiin apua, ne kirjattiin sanatarkasti, juuri kuten vastaaja sen ilmaisi. Tällä pyrittiin takaamaan kysymysten ymmärrettävyys, vastausten saaminen ja kuulemaan asukkaan kokemus toiminnasta. Kysymys saatettiin toistaa tai sen tarkoitusta saatettiin selittää, mikäli tilanne sitä vaati. Lomaketta täytettäessä syntyi myös keskustelua, mutta jos se ei liittynyt itse kysymyksiin sitä ei kirjattu ylös.

Haastattelu ja haastattelemine eivät ole keskenään synonyymeja. Haastattelemista voidaan kuvata kahdenkeskisenä vuorovaikutustilanteena, kun taas haastattelulla pyritään syvempään tai laajempaan ymmärrykseen tutkittavasta ilmiöstä. (Hirsijärvi & Hurme 2008, 43.) Koska opinnäytetyöni tiedonkeruussa oli kysymyslomake valmiilla kysymyksillä, oli haastattelemine ainoastaan kysymysten ja vastausten ymmärrettävyyden kannalta tärkeää.

Tutkimus on tehty teemahaastattelun ajatusta käyttäen. Hirsijärvi ja Hurme kuvaa teemahaastattelua seuraavasti, se perustuu tietoon, että osallistujat ovat olleet osallisia kokemuksessa, josta tietoa kerätään ja niistä keskustellaan (Hirsijärvi & Hurme 2008, 47). Kun taas Sarajärvi ja Tuomi 2018 kuvaavat teemahaastatteluiden toteutusta väljemmin, jossa haastattelu voi olla hyvinkin strukturoitu tai avoin tai jotain näiden välistä. Kuitenkin niin, että kysymyksillä pyritään löytämään vastaus ennalta määriteltyn tutkimustehtävään. Teemat on valittu etukäteen niin, että ne perustuvat tutkimuksen viitekehykseen. Viitekehyksellä tarkoitetaan asioita, joita jo tiedetään tutkittavasta ilmiöstä. Asioista ei välttämättä keskustella sen syvemmin. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 88-89.) Kyselyn voidaan siis joidenkin määritelmien mukaan todeta täyttävän teemahaastattelun tunnusmerkit, vaikka

avoimetkin kysymykset olivat valmiiksi muotoiltu ja siten syvempi keskustelu jäi niiltä osin puuttumaan. Kysymykset ja teemat valikoituivat sen mukaan, jotta oli mahdollista saada tietoa tutkimuskysymyksiin, kaikkiin kysymyksiin ei vaadittu vastauksia.

Opinnäytetyöni kyselylomake sisälsi suljettuja -ja avoimia kysymyksiä. Strukturoiduilla suljetuilla kysymyksillä pyrittiin saamaan varmoja vastauksia ja Puolistrukturoiduilla avoimilla kysymyksillä oli tarkoitus saada syvempää tietoa asukkaiden kokemuksista. Kyselylomake valikoitui käytännön syistä, siinä saatiin tietoa vastaajalta kirjallisesti. Hirsijärvi & Hurme 2008 erottelee kirjassaan erot seuraavasti. Strukturoidussa haastattelussa on valmis lomake, jossa vastauksille on ennalta määrätty vastausvaihtoehdot ja järjestys. Tällöin oletetaan, että kysymyksen merkitys on kaikille sama. Puolistrukturoidussa haastattelussa on kaikille samat kysymykset, mutta niiden järjestystä voidaan muuttaa ja haastateltava saa vastata niihin omin sanoin. (Hirsijärvi & Hurme 2008, 44-45, 47.) Haastatteluun olisi tarvittu haastattelujen tallennus ja haastattelujen litterointi (Hirsimäki & Hurme 2008, 75). Haastattelujen purku ja litterointi olisi ollut käytettävien resursien puitteissa liian haastavaa, sillä vastauksia olisi saatu neljällä eri kielellä. Strukturoidut kysymykset valmiine vastausvaihtoehtoineen helpottivat tiedon saamista niiltä asukkailta, jotka eivät osanneet kirjoittaa. Neuvojat olivat ohjeistettu kertomaan vastausvaihtoehtojen luokitukset sanallisesti ja lomakkeessa niitä oli helpotettu värein ja hymynaamoin. Kysymykset oli myös laitettu aihealueittain eri ryhmiin. Avoimia kysymyksiä oli aina aihealueen lopussa.

Opinnäytetyöni tiimoilta osallistuin 7 taloyhtiössä tapahtuvaan palveluneuvonta kertaan. Lisäksi osallistuin Tekon tiimin kanssa neuvontakertojen purkuun ja kehittämiseen (lokakuu 2018- huhtikuu 2019), kehitystyötä teimme Kototorilla, puhelimen ja watsappin välityksellä. Meillä oli myös watsapp-ryhmä, josta sai hyvin nopeasti apua ja tukea, vaikka kesken asukasillan. Asukasiltoja markkinoimme aluksi ovelta-ovelle periaatteella kutsuen asukkaat tulevaan asukasiltaan. Asukasiltojen tullessa tutuksi riitti ilmoitukset rappujen ilmoitustaululla.

Jokaisessa asukasillassa, kävimme keskustelun osallistuneiden kesken toiveista seuraavaa kertaa varten. Asukasiltaan osallistuneiden neuvojien ja vapaaehtoisten kanssa pyrimme käymään sen kerran asukasillan läpi ja siellä nousseet asiat

ja tarpeet. Nousseiden asioiden valossa suunnittelimme seuraavaa kertaa, jotta asukkaiden ja yhteisön tarpeet tulisivat huomioiduksi. Lisäksi kävimme illan myös hanketyöntekijän kanssa läpi myöhemmin ja mietimme hänen kanssaan jatkoa ja toimintatapoja seuraavaa kertaa ajatellen.

Hanketyöntekijä järjesti vapaaehtoiset asukasiltoihin ja hoiti myös markkinoinnin heidän kanssaan. Minun roolini oli vastata, että asukasillassa kaikki toimii, on tarjottavaa, tarvittavat välineet ja kukin tietää roolinsa. Lisäksi huolehdin, että kerhohuone jää siistiksi, toimin myös linkkinä talotoimikuntaan. Illan ohjelma runko muuttui ja kehittyi kerta kerralta, pysyvää oli ainoastaan, riittävä miehitys, erikieliset neuvojat, kahvitus, mahdollisuus tietokoneen käyttöön, sekä annettu apu ja tuki niihin tarpeisiin, joita asukailta milloinkin nousi. Palveluneuvojia oli mahdollista pyytää mukaan seuraavan kielisinä suomi, arabia, dari, somali ja venäjä. Neuvontaa annettiin seuraavien teemojen ympärillä: asumiseen, elämiseen ja terveydenhuoltoon liittyvien sähköisten palveluiden käyttöön oton opastus ja käytössä auttaminen. Perus atk- asioissa opastus ja neuvonta. Keskustelua suomalaisista tavoista, järjestelmästä ja samalla muualta tulleet kertoivat oman kotimaansa tavoista.

Asukasillan tunnelma pyrittiin tekemään avoimeksi ja sallivaksi, niin että kuka tahansa pystyi sinne tulemaan, ketään ei velvoitettu mihinkään. Kahvit ja pullat olivat tarjolla, lapsille mehua. Kahvin ääressä on helpompi tutustua ja aloittaa keskustelua, kerhohuone tarjosi hyvät puitteet yhdessäololle myös lasten kanssa, sillä siellä oli pelejä, leluja ja piirustusvälineitä, se oli tilana riittävän iso tällaiselle kokoontumisille. Asukasilloissa oli yksilöllisen neuvonnan lisäksi leppoisaa jutustelua päivän puheenaiheista, kulttuurien eroista ja arkipäivään liittyvistä asioista ja huolista. Neuvontaa ja ohjausta, annettiin sitä tarvitseville. Hyvin usein asukas tuli ensin kahville ja hiukan katseltuaan tilannetta hän rohkeni pyytämään apua omaan asiaansa, seuraavilla kerroilla apua uskallettiin pyytää heti. Jokainen kunnioitti toisen neuvontaan käytettyä aikaa ja käytti odottelun yleiseen jutusteluun muiden mukana. Vaikka yhteistä kieltä kaikkien kanssa ei ollut saatiin siitä huolimatta aina keskustelua aikaiseksi, näissä hetkissä erikielisten neuvojen rooli korostui.

Kyselyjä keräsin neljässä eri asukasillassa, helmi- huhtikuulla 2019. Aineiston keruuta jaoin usealle kerralle, siksi että oli mahdollista tavoittaa useampia kävijöitä, sillä kaikki eivät käyneet jokaisella kerralla ja uusia tuli mukaan portaattomasti. Lisäksi halusin, että jokaisella on tarpeeksi aikaa vastata kyselyyn ja mahdollisuus riittävään tukeen vastausvaiheessa. Aineiston keruu alkoi suunniteltujen asukasillojen ollessa puolella välissä, jolloin asukkaat olivat saaneet kerättyä kokemuksia yhteisestä toiminnasta. Kyselyyn tavoittelin 10 kappaletta vastauksia, vastauksia sain todellisuudessa kahdeksan, joista kolme oli kantasuomalaisilta ja 6 muualta tulleilta. Kyselyyn vastattiin anonymisti ja se oli vapaaehtoista. Kyselyn tarkoituksesta tiedotettiin asukkaita, lisäksi kyselylomakkeen alussa oli pieni teksti kyselyn tarkoituksesta ja käytöstä. Kysely muodostui suljetuista (monivalinta) -ja avoimista kysymyksistä, taustatietoina (ikä, sukupuoli, ruokakunnan koko, syntyperä).

Talotoiminnan kysely on tehty sen pohjalta, että tiedetään vastaajan osallistuneen talotoimintaan ja neuvontaan. Kyselyllä kartoitettiin kokemusta talotoiminnan alkamisesta vastaushetkeen. Suljetuissa kysymyksissä oli aina neljä vastausvaihtoehtoa, joita oli lisäksi pyritty selventämään hymynaamoilla ja väreillä.

4.3 Tutkimusaineiston analysointi ja käsittely

Opinnäytetyöni aineiston purkuun olen käyttänyt teoriaan sidottua sisällönanalyysia, sen avulla aineisto analysointi on järjestelmällistä ja sen objektiivinen tarkastelu on mahdollista. Sisällönanalyysin kautta voidaan analysoida lähes mitä tahansa kirjallisessa muodossa olevaa aineistoa päiväkirjoista raporteihin. Tarkoituksena koota tutkittavasta ilmiöstä kuvaus joka tiivis, mutta yleisessä muodossa, kadottamatta kuitenkaan tutkimusaineistossa olevaa informaatiota. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 22, 117, 122.)

Laadullinen analyysi sisältää kaksi vaihetta, havaintojen pelkistäminen ja arvioituksen ratkaisu. Pelkistämisessä havaintoa tarkastellaan tietystä teoreettisesta näkökulmasta, pohtien mikä on kulloinkin olennaista suhteessa tarkastelun kohteena olevaan kysymykseen. Tällä tavalla aineistosta saadaan pelkistetympi ja

helpommin hallittava. Tällä tavoin syntyy raakahavaintoja. Samaa aineistoa voidaan tarkastella kuitenkin monestakin eri näkökulmasta. Toisessa vaiheessa karstataan havaintoja yhdistämällä harvemmaksi joukoksi tai yhdeksi havainnoksi. Yhteen havaintoon päästään, kun löydetään kaikista yhteinen piirre tai -nimittäjä tai löydetään tapa muotoilla sääntö ilmiöstä, joka koko aineistossa esiintyy. (Alasuutari 2007, 40.) Toinen osa arvoituksen ratkaisu tarkoittaa, tutkittavan aineiston ilmiöistä, aineiston pohjalta, saadaan muodostettua rakenne kokonaisuus. Tässä vaiheessa voidaan erottaa tutkimuskysymyksiin erilaisia ratkaisumalleja suhteessa teoriaan, jonka kautta kysymystä tarkasteltiin. (Alasuutari 2007, 44.)

Laadullisen aineiston olen analysoinut aineiston sisällöstä käsin. Sisällönanalyysi on tulkintaa ja päättelyä, jossa kerättyä aineistoa pelkistetään kohti käsitteitä, jotka laajentavat ymmärrystä tutkittavasta ilmiöstä. Ensimmäisessä vaiheessa pelkistin aineiston ja keräsin kasaan vain tutkimuksen kannalta olennaisen. Jonka jälkeen ryhmittelin tiivistyksessä esiin tulleet tutkittavan ilmiön kannalta olennaiset ja sitä kuvaavat ilmaukset, näin syntyi työhöni alaluokat, joita edelleen yhdistelemässä syntyi pääluokat. Pääluokat olivat jo yhteydessä tutkimustehtävään ja tutkimuskysymyksiin. Viimeinen vaihe oli aineiston käsitteellistäminen, joka oli sidoksissa myös valittuihin teorioihin. Käsitteitä yhdistelemällä saadaan vastaus tutkimuskysymykseen. Suhde alkuperäismateriaaliin tulee pysyä ja näkyä myös lopputuloksessa ja johtopäätöksissä. (Tuomi & Sarajarvi 2018, 123-127.)

4.4 Luotettavuus ja eettisyys

Opinnäytetyössäni käytän ajankohtaista ja luotettavaa lähdemateriaalia laajasti erilaisista lähteistä, joiden alkuperä on helposti selvitettävissä. Tutkimukseen on haettu ennakkoon tutkimuslupa ja opinnäytetyö etenee tutkimussuunnitelman mukaisesti. Tehty tutkimus on suunniteltu ja siitä syntyneet tiedot tallennettu ja analysoitu niille asetettujen vaatimusten mukaisesti, kuten tutkimustieteellisen neuvottelukunnan käytännöt velvoittavat. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 7.)

Tutkimusta tehtäessä tulee noudattaa hyvää tieteellistä käytäntöä, tällöin tutkimus voi olla eettisesti hyväksyttävä ja luotettava. Hyviä tiedeyhteisöjen toimintatapoja ovat rehellisyys, huolellisuus ja tarkkuus tutkimustyössä samoin tulosten tallentamisessa ja arvioinnissa. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 6.) Jokainen tutkija vastaa ensisijaisesti itse hyvien tieteellisten käytäntöjen noudattamisesta. Yliopistot ja ammattikorkeakoulut ovat sitoutuneet noudattamaan ohjeita hyvistä tieteellisistä käytännöistä, tähän kuuluu myös opiskelijoille riittävä opetus ja perehdytys aiheeseen. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 6-7; TENK 2020.) Tutkimuksen luotettavuutta voidaan arvioida myös katsomalla, onko siinä huomioitu vahvuuksien lisäksi myös heikkoudet, joita jokaisessa tutkimuksessa tulee ilmi (Tuomi & Sarajärvi 2013, 182). Tutkijan tulee noudattaa sopimuksia ja käytänteitä läpi koko prosessin (Tuomi & Sarajärvi 2018, 150-151).

Tutkimusta tehdessä on ensiarvoisen tärkeää muistaa ihmisoikeudet, että tutkimukseen osallistujilla on tieto tutkimuksesta ja sen käyttötavasta, samoin tutkittavan täytyy pystyä luottamaan siihen, että hänen henkilöllisyytensä pysyy salassa ja että aineistoa käsitellään asianmukaisesti ja lopuksi hävitetään hyvien käytänteiden mukaisesti. Osallistujalla tulee olla myös tieto siitä, että hän saa halutessaan kieltäytyä tai lopettaa prosessin omalta kohdaltaan. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 151, 153, 155-156.) Olen sitoutunut tutkimussuunnitelmaa tehdessä siihen, että vastaajien anonyymius säilyy, mutta tieto yhteistyökumppanista välittyy tutkimuksessa. Aineistoa kerätessä tutkijan ja tutkittavien välillä anonyymittomuus ei ollut mahdollinen. Aineiston keruu tapahtui yhdessä erikielisten neuvottelijoiden kanssa. Tulosten siirron suhteen on oltu erityisen tarkkana, että anonyymius säilyy ulkopuolisille, myöskään nimi – tai osoite tietoja ei kerätty.

Tutkimuksen luotettavuutta arvioitaessa on tärkeää kiinnittää huomiota tutkijan rooliin suhteessa tutkittaviin ja siihen pystyykö tutkija pysymään puolueettomana. Koska olen ollut kehittämässä ja toteuttamassa talotoimintaa, keräten aineistonkin itse, on suhde joiltain osin problemaattinen ja puolueettomuus näkökulma on täytynyt tiedostaa. Osaltaan olen pyrkinyt etäännyttämään itseni aineistosta ennen analysointia. Aineisto on kerätty keväällä 2019, aineiston pariin palasin loppuvuodesta 2019, jolloin sain etäisyyttä kaikkiin prosessin vaiheisiin. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 160.) Kokemuksia kartoittaessa ja tulkittaessa ei ole oikeaa tai väärää totuutta, vaan merkityksellisintä on se vastaako tutkijan tulkinta tutkittavan

ajatusta asiasta (Tuomi & Sarajärvi 2018, 162-163). Ennen aineiston keruuta kiinnitin huomiota kielimuriin ja merkityksiin eri kulttuureissa, tästä syystä omankieliset neuvojat olivat tärkeä lisä mahdollistamaan aineiston keruun. Heidän avulleen saimme myös varmistettua, että vastaaja on ymmärtänyt kysymyksen ja vastaa oman kokemuksensa kautta oikein ymmärrettyyn kysymykseen. Tämä helpotti analysointivaiheessa vastausten tulkintoja.

5 MUN NAAPURI YSTÄVÄ

5.1 Talotoiminnalla kohti yhteisöllisyyttä ja osallisuutta

Naapureista oli tullut tuttuja ja uusia ystäviä oli löytynyt. Asukkaan sanoin, ”Mun nappuri mun ystävä”

Yhteisöllä monesti tarkoitamme isompaa kokonaisuutta, mutta yhteisöksi laskeaan arkipäivään kuuluvat ihmisten yhteenliittymät kuten perhe, ystäväporukka, harrastusporukka tai oma asuin yhteisö. Se että asutaan samassa taloyhtiössä, voidaan nähdä yhteisönä, mutta se ei välttämättä tarjoa asukkailleen yhteisöllisyyttä tai tunnetta yhteisöstä. Voidaan nähdä, että yhteisöllisyys perustuukin suuriltaosin vuorovaikutussuhteisiin. (Roivainen, Ranta-Tyrkkö 2016, 7-8.)

Peruslähtökohdiltaan ihminen on sosiaalinen olento, jolla on luontainen tarve kuulua yhteisöön ja olla osallisena. Hyvät ihmissuhteet vahvistavat yksilön sosiaalisen pääoman kasvua. Sosiaalisten suhteiden solmiminen ja niihin kiinnittyminen auttavat myös vahvistamaan yhteiskunnallista luottamusta. (Pohjola 2015, 15.) Talotoiminnassa, aluksi toisilleen vieraat ihmiset, osallistuivat kaikille taloyhtiön asukkaille avoimiin talotoiminta iltoihin, kukin omien tarpeidensa pohjalta. Jokainen järjestetty asukasilta johti asukkaiden välisiin kohtaamisiin ja keskusteluihin, joissa yhtenä isona teemana oli asuminen ja siihen liittyvät asiat. Asukkaat kuvaavat, että on tärkeää tutustua muihin talossa asuviin ja sopia yhteisistä säännöistä.

”Olen tutustunut ihmisiin ja on helpompi ymmärtää asumiseen liittyviä asioita”, kertoo asiakas vastauksessaan.

Osallistuminen ei itsessään ole vielä osallisuutta, mutta se tarjoaa siihen mahdollisuuden vuorovaikutuksen ja yhteisen kiinnostuksen kohteen myötä. Osallistuminen muuttuu osallisuudeksi, asukkaan kokemuksen myötä kuulumisesta. Osallisuus kehittyy aina yksilön ja yhteisön suhteessa. Osallistuminen on siis läsnäoloa ja tässä yhteydessä lisäksi toiminnallista. Asukkaat kokevat toiminnan vah-

vistaneen tunnetta kuulumisesta asuinyhteisöön, mikä on kannustanut osallistumaan toimintaan uudestaan. Suurin osa vastaajista on talotoiminnan myötä saanut myös asuinyhteisöstä tuttavuuksia itselleen ja useampi kuvaa löytäneensä myös ystäviä. (Rahikka-Räsänen & Ryyänen 2014, 12-13.)

Hyvästä kokemuksesta talotoiminnassa kertoo myös se, että asukkaat ovat markkinoineen tulevia iltoja myös jo tuntemilleen asukkaille. Kysymykseen miten löysit talotoimintaan eräs asukas vastaa, ”Asun talossa, ystävä kertonut tulini”

Talotoiminnassa tekeminen ei ollut mitään suurta, vaan yhteisistä asioista puhumista, yhdessä oloa ja avun tarjoamista tarvitseville, yhteisöneuvot huolehtivat, että kaikki pystyivät osallistumaan yhteiseen keskusteluun. On tärkeää, että mukana olijat tietävät mistä puhutaan ja pystyvät ottamaan keskusteluun osaa, vaikka oma kieli olisikin eri. Tämä järjestely mahdollisti jokaiselle mahdollisuuden olla aktiivinen, tuoda omia näkemyksiään esille ja keskustella asioista mitkä kummastuttavat. Aktiivinen vuorovaikutus mahdollistaa oman tiedon lisääntymisen, henkisen kasvun, sekä laajentaa ymmärrystä asioista ja yhteiskunnasta, auttaen hyväksymään erilaisuuden, joka tukee osallisuutta, toimijuutta ja auttaa yhteisöön ja yhteisöihin kiinnittymisessä. (Nivala & Ryyänen 2013, 18-19.) Se, että maahanmuuttaja ymmärtää ja tulee ymmärretyksi vahvistavat hänen matkaansa aktiiviseksi yhteiskunnan jäseneksi (Hiihtola, Anis & Turtiainen, 6).

Vastaajat kokivat, että talotoiminnan myötä yksinäisyys oli vähentynyt melko paljon tai paljon. Yksinäisyyden tunteen vähenemiseen, voidaan nähdä liittyvän uudet tuttavuus ja ystävyysuhteet, joiden kautta arkipäivänkohtaamiset ovat lisääntyneet. Kulttuurienväläinen kohtaaminen koetaan helpompana, ystävyysuhteita oli syntynyt eri kulttuuritaustaisten välillekin. (Juhila 2006; Krok 2008, 193, 132-133; Korkiamäki, Nylund, Raitakari & Roivainen 2008, 11.) Merkitykselliset suhteet luovat tunteen, olen osallinen, en ole yksin, yhdessä olemme me.

5.2 Yhteinen toiminta

Mukaan tulo, yhteiseen toimintaan koettiin helpoksi, tunnelma oli rento ja salliva. Tärkeäksi asiaksi nostettiin tulkkaukset, jotka mahdollisti keskustelun muiden

kanssa, sekä asiointi apu ja neuvonta verkkopalveluissa, jotka ovat suomen kielellä. Asukkaat kertoivat saaneensa apua seuraaviin asioihin: Kelan hakemusten tekemiseen, sähköiseen isännöinti asiointiin, harrastusten hakuun, lapsen kesäkerhon hakemiseen, apu Helmi -ja Wilma viestien lukuun ja kirjoittamiseen, tulkkaus toiminnassa, kulttuurien kohtaamiseen, muihin tutustumiseen, tietoa säännöistä, tietoa yhteiskunnan toimintatavoista, tietoa muista kulttuureista, suomen kielen oppimiseen ja yksinäisyyteen. ” Oppii uutta ja tutustuu uusiin ihmisiin.”, kuvaa asukas kyselylomakkeessa.

Asukkaat kokivat talotoiminnan myötä käyttävänsä kehuhuonetta aktiivisemmin. Valtaosa koki, että yhteisiä sääntöjä noudatetaan paremmin, kuin aikaisemmin. Sääntöjen noudattamiseen on saattanut vaikuttaa niistä yhteisesti puhuminen ja niiden käännettäminen eri kielille ja toki yhteisöllisyyden löytyminen on lisännyt vastuunottoa omasta ympäristöstä (Hakulinen 2019, 56). Tulkkaus luo mahdollisuuden osallistua, täten se myös lisää asukkaiden välistä tasa-arvoa. Ymmärrettävyys kohtaamisessa ja yhteisössä, lisää asukkaan toimintavalmiutta elämäänsä ja tukee kulttuuriin malleihin perustuvaa identiteetin kasvua. (Rautavuoma & Turtiainen, 146, 149.)

Matalan kynnyksen toiminnan tavoitteena on ongelmien ennaltaehkäisy ja eriarvoisuuden vähentäminen. Toiminta nähdään siten, että mukaan voi tulla ilman ajanvarausta, varsinaista tarvetta, ilman ongelmaa ja nimettömänä. Itsestään voi kertoa juuri sen mitä haluaa, apua voi pyytää, jos siltä tuntuu ja mukaan tulijaan ei kohdistu odotuksia. Muiden ihmisten kohtaaminen, mielekäs tekeminen, omien taitojen harjaannuttaminen ja oman paikan löytäminen yhteiskunnassa ovat tavoitteina monissa matalan kynnyksen palveluissa. Taitojen harjaannuttamisella tarkoitetaan asioita, jotka auttavat ihmistä henkilökohtaisessa kasvussa ja arkielämässä, integroitumisessa yhteiskuntaan, toisin sanoen toimia osallisuuden vahvistajana. Tarkoitus on kohdata tuen tarpeessa olevia ihmisiä ilman korkeita paikkaan tai virka-asemaan sidottuja raja-aitoja, kohtaamispaikkana voi olla vaikka kerhotila tai perhekahvila, jonne palvelua viedään asiakaslähtöisesti kumppanuusperiaatteella eri toimijoiden kanssa, mukaan voidaan ottaa myös naapuruston asukaita, tätä kutsutaan myös yhteisötyöksi. Tässä asukkaat itse

ovat ongelman ratkaisijoita, jotka pienen tuen turvin voivat löytää itsestään ja keskuudestaan ison voiman yhteisön jäsenenä ja yhteisönä. (Juhila 2018, 87-89 93; Hakulinen 2019, 57-58.)

Sosiaalityössä pyritään myös ennalta ehkäisemään ongelmia, jolloin jo tiedostettuihin asioihin, joista nähdään koituvan ongelmia, täytyy puuttua varhaisessa vaiheessa, ennen ongelmien syntymistä. Vastuu ei ole yksin ammattilaisilla vaan sen voidaan katsoa kuuluvaksi myös yhteisöille, kuten asuinyhteisön aikuisille. Jolloin asuinyhteisön jäsenet puuttuvat esimerkiksi nuorison toimintaan ennen kuin siitä tulee virkavallan asia. (Juhila 2018, 49.) Jotta varhainen puuttuminen on mahdollista yhteisöstä käsin, täytyy yhteisön olla ensin rakentunut ja luonut yhteiset säännöt, moraalikäsitystä unohtamatta. Yhteisöllisyyden tunne saa ihmiset myös ottamaan vastuuta yhteisön asioista. Moraalikäsitys ja arvot kehittyvät yhteisön vuorovaikutuksessa, niin hyvässä kuin pahassakin. (Lehtonen 1990, 238-239.)

5.3 Kohtaamisesta kahdensuuntaiseen kotoutumiseen.

Aineistosta nousi esille kohtaamisten tärkeys, jokaisessa vastauksessa oli koettu, että talotoiminnan myötä on helpompi kohdata eri kulttuuritaustaiset.

Kysyttäessä mitkä asiat ovat muuttuneet talotoiminnan myötä eräs asukas vastaa: ” Talotoiminnan myötä on helpompi tutustua ulkomaalaisiinkin.” Kun kysytään asukkaalle tärkeintä asiaa talotoiminnassa, muualta muuttanut asukas vastaa: ” Muiden kohtaaminen ja se, että maahanmuuttajat oppisivat ja sopeutuisivat paremmin”

Hyvään kohtaamiseen kuuluu tasa-arvoinen, arvostava ja rehellinen dialogi, jossa molemmat osapuolet haluavat myös osallistua omien tietojensa pohjalta keskusteluun ja kuulla toisen asian. Asukkaat luovat uusia merkityksiä ennestään tutuille asioille keskustelujen pohjalta, voisi myös sanoa, että he katsovat asiaa laajemmin perspektiivin kautta. Keskusteltaessa kaikilla osapuolilla on myös mahdollisuus jättäytyä pois keskustelusta. (Buber 1999; Valve 2015, 282.) Kohtaamisessa on siis mahdollista saada lisää tiedollisia ja taidollisia valmiuksia,

joissa asukkaan itseluottamus nousee, samoin luottamus omaan pystyvyyteen yhteiskunnassa paranee. Kohtaamisten ja toiminnan kautta saatu tieto, asumiseen liittyvistä asioista, palvelujärjestelmästä, suomalaisesta yhteiskunnasta ja eri kulttuurien eroista oli aineiston mukaan toimintaan osallistuneille tärkeässä asemassa, synnyinmaalla ei ollut vaikutusta kokemukseen. Sen koettiin helpottavan ymmärrystä toimintavoista ja saatu konkreettinen apu taas auttoi toimimaan jatkossa itsenäisemmin. Aineistosta tuli myös esille, että myös jatkossa talotoiminnalle olisi tarvetta. (Payne 2014, 294, 298-299; Hakulinen 2019,60.)

Kotoutuminen luo osallisuutta lähiyhteisöön ja yhteiskuntaan. Kotoutuminen tapahtuu aina vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa rakentuen arkipäivän kohtaamisiin. (Kotoutumisen kaksisuuntaisuus 2019.) Koska vastaajat olivat sekä kantasuomalaisia että maahanmuuttajia, tukee se tässä kohtaa kahdensuuntaisen kotoutumisen prosessia. Prosessissa olennaista on vuorovaikutus yksilö -ja ryhmätasolla, joka välittyy myös toimintaan. Kahdensuuntaisen kotoutumisen ydinajatus on alueella jo asuvien sopeutuminen uusiin tulijoihin ja alueelle muuttavien sopeutuminen alueeseen ja sen asukkaisiin. (Kostianen, popova, Metteri, Leppänen & Harju 2019, 193) Osallistumisen sisällä toiminnassa, tapahtuu sekä kahdensuuntaista kotoutumista, että syrjäytymisen ehkäisyä. Avoimen keskustelun koettiin kaventavan eroja kulttuurin välillä.

Suomen kielen taidon kehittyminen nousi esille. Säännölliset kohtaamiset, tasarvoisessa ilmapiirissä, lisäsivät uskoa omiin kykyihin, joka taas rohkaisi puhumaan myös suomeksi. Rohkeus kommunikoida suomeksi helpottaa osallistumista yhteiskunnan tarjoamiin ja edellyttämiin toimintoihin, lisäksi se helpottaa maahanmuuttajan asiointia palveluiden parissa. Kielikurssit ovat hyvä paikka opetella kieltä, mutta niihin voi joutua jonottamaan ja joskus niiden ajankohta ei mahdollista osallistumista. Arjessa puhuminen harjaantuu parhaiten. (Siirto & Hammar 2016, 198; Roivainen, Nylund, Korkiamäki & Raitakari 2008, 113). Mahdollisuus asioida omalla äidinkielellä on kuitenkin yksi matalan kynnyksen toiminnan kriteereitä puhuttaessa toiminnasta, jota suunniteltaessa tiedetään siihen osallistuvan kielitaidottomia maahanmuuttajia. Talotoiminnasta oli mahdollisuus ohjata asukkaita myös Kototorin palveluiden piiriin. (Roivainen, Nylund, Korkiamäki & Raitakari 2008, 119-120.)

6 YHTEENVETO JA POHDINTA

Opinnäytetyössäni keräsin kokemusperäistä tietoa talotoimintaan osallistuneilta asukkailta, tarkoituksena selvittää saako taloyhtiöön viety toiminta asukkaiden arjessa mitään merkitystä. Itselläni oli ajatus ja intuitio asiasta ja oletin tulosten olevan niiden mukaisia, osaltaan ne olivatkin mutta yllätyksiäkin löytyi. Eniten minua yllätti sosiaalisten suhteiden syntyminen ja siirtyminen myös vapaa-ajalle arkeen.

Talotoiminta rakennettiin Teko- hankkeen kanssa, apuna käytimme Kaapelivalmennuksen metodia. Sen ajatuksena on pyrkiä luomaan tila, jossa yhdessä luodaan ja rakennetaan uudenlaista sosiaalista todellisuutta, vertaisoppimisen kautta. Vertaisoppimiseen kuuluu aktiivinen osallistuminen ja tiedon jakaminen, jonka kautta tunnistetaan myös asukkaiden erilaisia merkityksiä asioille ja luoden pohjaa uudelle tavalle nähdä asia. (Valve 2015, 283-284.) Suunnitellut asukasillat loivat pohjan kohtaamisille ja vuorovaikutukselle. Asukkaat kokivat mukaan tulon helppona ja tunnelman avoimena, mikä talotoimintaa suunniteltaessa oli tavoitteenakin. Avoimen keskustelun avulla asukkaat kävivät toisilleen tutuiksi ja raja-aidat kulttuurien ja tuntemattomien välillä madaltui, tämä tuli aineistosta esille näin, minun on nykyään helpompi kohdata eri kulttuurien edustajat. Syntyperällä ei ollut vastauksissa eroja.

Opinnäytetyön aineisto tukee käsitystä ihmisten omaan ympäristöön viedyn toiminnan kannattavuudesta yksilön oman toimijuuden vahvistumisen, osallisuuden ja yhteisöllisyyden näkökulmasta (Juhila 2018, 87; Hakulinen 2019 59-60). Aineistoa analysoidessani yllätyin löytäessäni jokaisesta vastauksesta merkinnän tutustumisesta muihin asukkaisiin ja lähes yhtä moni oli löytänyt toiminnan kautta myös ystävän tai ystäviä. Merkityksellisten suhteiden luomisesta kertoo samalla myös yksinäisyyden tunteen väheneminen. Uusien tuttavuuksien löytyminen on merkki osallisuuden tunteen vahvistumisesta, eli he ovat osallistumisen kautta löytäneen osallisuuden ja luoneet aktiivisemmän yhteisön.

On totta, että ihmiset luovat oman kokemuksensa ja sen hetkisen tietonsa mukaan käsityksiä asioista, tähän toki vaikuttaa myös saatu informaatio esimerkiksi

uutisten tai lähipiirin välityksellä. Tällä tavalla luomme vahvojakin käsityksiä asioista. Kun tutustumme asiaan tarkemmin ja katsomme sitä eri suunnasta, uuden tiedon valossa, luomme monesti käsityksen uudestaan, joka on monesti avarakatseisempi. Näin käy myös kohdatessa vieraan kulttuurin edustaja, aluksi ennakko käsitys ottaa vallan ja meitä saattaa jopa pelottaa. Kohtaamisten ja keskustelujen kautta voimme luoda uuden käsityksen ja todeta ettemme olekaan niin erilaisia. Luomme asioille uusia merkityksiä ja löydämme toisistamme yhteistä. Uudet merkitykset ja avarampi tapa katsoa asioita kuuluvat kahdensuuntaiseen kotoutumiseen. Aineiston perusteella näen kahdensuuntaista kotoutumista tapahtuneen, sillä kulttuurillista vuoropuhelua käytiin ahkerasti ja kulttuurien kohtaaminen koettiin helpompana. Tätä ja muita esiin nousseita kokemusta olisi helpompi tarkentaa, erilaisella tavalla kerätä aineistoa. Monia merkityksiä ja kokemuksia saisi syvennettyä käyttämällä aineiston keruumenetelmänä kyselyn sijasta haastattelua (Tuomi & Sarajärvi 2002, 84).

Maahanmuuttajataustaisten ihmisten osallisuutta ja aktiivista toimijuutta rajoittavat yhteiskunnassamme monet esteet. Esteitä voivat olla esimerkiksi, tiedon puute palveluista, joihin on oikeutettu. Tieto ei tavoita ihmistä niin, että hän sen ymmärtäisi (kielellisyys) tai ihmisen todelliset tarpeet eivät tule näkyväksi. Maahanmuuttaja saattaa kieltäytyä palvelusta häpeän tai epäluottamuksen vuoksi. Nämä esteet täytyy ylittää, jotta kotoutuminen ja osallisuus voivat toteutua, molemmat kehittyvät vuorovaikutuksen ja kohtaamisten kautta. (Hiihtola, Anis & Turhianen, 7-8.) Talotoiminnassa syntyneiden kulttuurien kohtaamisissa tänne muutaneet ovat keskustelujen kautta saaneet tietoa suomalaisesta kulttuurista ja järjestelmästä, joka taas tukee heidän kotoutumistaan. Aukkaita, joista iso osa oli maahanmuuttajia, on myös tuettu ja opastettu palveluiden käyttöön, heidän omalla kielellään. Tämä on askel kotoutumisessa ja aktiivisen toimijan roolin ottamisessa, joka etenee askel kerrallaan. Jokainen askel on enemmän osallisuutta yhteiskunnasta ja sen palveluista.

Tutkimus vahvisti tietoa siitä, että asukkaiden asuinympäristöön viedyllä toiminnalla on mahdollisuus vaikuttaa osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemukseen yhteisösozialiteetin keinoin. Tämä tuki osaltaan Teko-hankkeen ajatusta kahden suuntaisen kotoutumisen edistämisestä ja asukasyhteisöihin jalkautumi-

sesta ja toiminnan luomisesta. Vaikuttavuutta osaltaan lisää varmasti se, että toiminta on kehitetty asukkaiden tarpeiden pohjalta, jossa asukas nähdään aktiivisena toimijana. Neuvonnan avulla pystyimme tukemaan niitä asukkaita, jotka tarvitsivat opastusta, tietoa tai apua meidän palvelujärjestelmässämme. Erikielisen neuvonnan avulla oli mahdollista saada tieto ymmärrettävästi perille. Tieto miten toimia ja mistä saa apua, jos omat taidot ei riitä, auttaa toimijuuden vahvistumisessa, sillä silloin on mahdollisuus toimia itse, jos haluaa. Tämä osaltaan tukee osallisuuden kokemusta ja luottamusta yhteiskuntaan.

Jos talotoimintaa olisi seurattu pidemmällä aikavälillä ja opinnäyte tehtäisiin myöhemmässä vaiheessa uudestaan, olisi luultavasti yhteisössä huomattavissa myös erilaista valtaistumista, jossa uudet asukkaat ottavat vastuuta ja roolia asioissa, joissa ovat edenneet tai jotka he osaavat. Se, että jatkuisiko talotoiminta aktiivisesti, ilman ulkopuolista tukea on arvoitus. Aineiston keräyshetkellä talotoiminnan tulevaisuudesta tässä taloyhtiössä ei ollut pidemmän aikavälin tietoa.

LÄHTEET

Alasuutari, P. 2007. Laadullinen tutkimus. 3. painos. Gummerus Kirjapaino Oy: Vaajakoski.

Asiakas- ja asukasosallisuus. 2019. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Luettu 22.1.2019. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/asiakas-ja-asukasosallisuus>

Buber, M. 1999. Minä ja sinä. Suom. Pietilä, J. 3. painos. Porvoo – Helsinki - Juva: WSOY. Kuunneltu äänikirjana 2.5.2020.

Cantell, H. 2010. Ratkaiseva vuorovaikutus, pedagogisia kohtaamisia lasten ja nuorten kanssa. Ps-kustannus: Juva.

Hakulinen, A. 2019. Yhteisöneuvonta. Teoksessa Kostianen, T., Popova, K., Metteri, A., Leppänen, M. & Harju, M. (toim.) Yhteisötyö kahdensuuntaisessa kotutumisessa. Tampere: Kirjapaino Hermes Oy.

Haverinen, R., Kuronen, M. & Pösö, T. (toim) 2014. Sosiaalihuollon tila ja tulevaisuus. Juvenes Print: Vantaa.

Hiihtola, J., Anis, M. & Turtiainen, K. (toim.) 2018. Maahanmuutto palvelut ja hyvinvointi. Kohtaamisessa kehittyviä käytäntöjä. Vastapaino: Tampere.

Hirsijärvi, S. & Hurme, H. 2008. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. GaudeamusHelsinki University Press Oy: Helsinki.

Juhila, K. 2006. Sosiaalityöntekijöinä ja asiakkaina. Vastapaino: Tampere

Juhila, K. 2018. Aika, paikka ja sosiaalityö. Vastapaino: Tampere.

Julkari. 2015. Osallisuus. Luettu 9.5.2020. http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/128983/Osallisuus_final_17.11.2015.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Kaapeli voimauttaa ja rakentaa yhteisöjä. 2020. Luettu 9.5.2020. <https://www.hdl.fi/blog/2018/01/28/kaapeli-yhteisovalmennukset-voimauttavat-ihmisiä-ja-rakentavat-yhteisoja/>

Kaipio, K. 1991. Kasvattava yhteisö. Jyväskylän koulutuskeskus Oy: Jyväskylä.

Koivisto, J., Isola, A-M. & Lyytikäinen, M. 2018. Osallisuus kuuluu kaikille. Luettu 9.5.2020. http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/136074/URN_ISBN_978-952-343-077-8.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Korkiamäki, R., Nylund, M., Raitakari, S. & Roivainen, I. 2008. Yhteisösosiaalityö kansalaisyhteiskunnan ja asiakastyön rajapinnassa. Teoksessa Roivainen, I., Nylund, M., Korkiamäki, R. & Raitakari, S. (toim.) Yhteisöt ja sosiaalityö. Kansalaisen vai asiakkaan asialla. Juva: PS-kustannus.

Kostiainen, T., Popova, K., Metteri, A., Leppänen, M. & Harju, M. (toim.) 2019. Yhteisötyö kahdensuuntaisessa kotoutumisessa. Hermes Oy: Tampere.

Kotoutumisen kaksisuuntaisuus. 2019. Kotouttaminen.fi. Luettu 4.5.2020. <https://kotouttaminen.fi/kotoutumisen-kaksisuuntaisuus>

Krok, S. 2008. Kerrostalonaapurusto yhteisöllisyyden kokemuksena. Teoksessa Roivainen, I., Nylund, M., Korkiamäki, R. & Raitakari, S. (toim.) Yhteisöt ja sosiaalisuus. Kansalaisen vai asiakkaan asialla. Juva: PS-kustannus.

Laki kotoutumisen edistämisestä. 30.12.2010/1386. 2010. Finlex. Luettu. 16.3.2020. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101386>

Lapintie, K. 1998. Asuinyhteisö Utopiana. Teoksessa Kotavista, J. & Laitinen, A. (toim.) Yhteisö. Filosofian näkökulma yhteisöllisyyteen. Jyväskylä: SoPhi.

Lehtonen, H. 1990. Yhteisö. Vastapaino: Jyväskylä.

Meriluoto, T., Marila-Penttinen, L., Lehtinen, E. 2015. Osallisuus. Osallisuuden ja kokemusasiantuntijuuden käsikirja. Ensi- ja turvakotien liitto ry.

Nivala, E. & Ryytänen, S. 2013. Kohti sosiaalipedagogista osallisuuden ideaalia. Tulostettu 3.5.2020.

Okkonen, K-M. 2019. Artikkelit. Yksinäisiä on sadoin tuhansin- Yhteistä korkea ikä, pienet tulot ja huono terveys. Luettu 12.4.2020. <http://www.stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2019/yksinaisia-on-sadoin-tuhansin-yhteista-korkea-ika-pienet-tulot-ja-huono-terveys/>

Osallisuuden edistäminen. 2019. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Luettu 9.5.2020. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen>

Payne, M. 2014. Modern social work theory. Fourth edition. Palgrave Mcmillan: Hampshire.

Pohjola, A. 2015. Yhteisöt ja yhteisöllisyys monimuotoisena ilmiönä. Teoksessa Väyrynen, S., Kostamo-Pääkkö, K. & Ojaniemi, P. 2015. Sosiaalisuuden yhteisöllisyyttä etsimässä. EU: United Press Global.

Popova, K. 2019. Tehostettua kotoutumista Hervannassa. Teoksessa Kostiainen, T., Popova, K., Metteri, A., Leppänen, M. & Harju, M. (toim.) Yhteisötyö kahdensuuntaisessa kotoutumisessa. Tampere: Kirjapaino Hermes Oy.

Rahikka-Räsänen, N. & Ryytänen. 2014. Osallistuminen ja osallisuus lähidemokratiassa 2014, Luettu 3.5.2020. <https://docplayer.fi/332968-Osallistuminen-ja-osallisuus-lahidemokratiassa.html>.

Rautavuoma, V. & Turtiainen, K. 2018. Toimijuutta tukeva tulkkaus. Teoksessa Hiihtola, J., Anis, M. & Turtiainen, K. (toim.) Maahanmuutto palvelut ja hyvinvointi. Kohtaamisessa kehittyviä käytäntöjä. Tampere: Vastapaino.

Roivainen, I. 2016. Alueelliset yhteisöt sosiaalityön kenttinä ja työmuotoina. Teoksessa Roivainen, I. (toim.), Ranta-Tyrkkö, S. Yhteisöt ja yhteisösosiaalityön lähtökohdat. EU: United Press Global.

Roivainen, I., Kostainen, T. & Metteri, A. 2019. Yhteisösosiaalityötä muuttuvassa toimintaympäristössä. Teoksessa Pohjola, A., Kemppainen, T., Niskala, A. & Peronius, N. (toim.) Yhteiskunnallisen asemansa ottava sosiaalityö. Tampere: Vastapaino.

Roivainen, I., Nylund, M., Korkiamäki, R. & Raitakari, S. (toim.) 2008. Yhteisöt ja sosiaalityö. Kansalaisen vai asiakkaan asialla. PS-kustannus: Juva.

Roivainen, I. (toim.), Ranta-Tyrkkö, S. 2016. Yhteisöt ja yhteisösosiaalityön lähtökohdat. United Press Global: EU.

Siirto, U. 2015. Cable-metodi lähiöasukkaiden aktivoijana, voimauttajana ja valtauttajana. Teoksessa Väyrynen, S., Kostamo-Pääkkö, K. & Ojaniemi. (toim.) Sosiaalityön yhteisöllisyyttä etsimässä. EU: United Press Global.

Siirto, U. & Hammar, S. 2016. Kotouttava työ pakolaisina Suomeen muuttaneiden parissa. Teoksessa Gothöni, R. & Siirto, U. (toim.) Pakolaisuudesta kotiin. Helsinki: Gaudeamus.

Sosiaalipedagogiikka. 2020. Sosiaalipedagogiikka. Luettu 9.5.2020. <http://www.sosiaalipedagogiikka.fi/sosiaalipedagogiikka/>

Sotkasiira, T. 2018. Kotoutumista vai hyvinvointia? Metafora-analyysi syrjäseutujen kotopalveluissa. Teoksessa Hiihtola, J., Anis, M. & Turtiainen, K. (toim.) Maa-hanmuutto, palvelut ja hyvinvointi. Kohtaamisissa kehittyviä käytäntöjä. Tampere: Vastapaino OY.

TENK. 2020. Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Luettu 9.5.2020. <https://www.tenk.fi/fi/sitoutuneet-organisaatiot-htk>

Tietoa Tampereesta -verkkosivusto. 2019. Ulkomaalaistaustaiset alueittain. Luettu 8.4.2020. <https://public.tableau.com/profile/tampereen.kaupunki#!/vizhome/UlkomaalaistaustaisetTampereella/Etusivu>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistetupainos. Kustannusosakeyhtiö Tammi: Helsinki.

Tutkimuseettinen neuvottelulautakunta. 2012. Luettu 9.5.2020. https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

Törrönen, M., Hänninen, K., Jouttimäki, P., Lehto-Lunden, T., Salovaara, P. & Veistilä, M. 2017. Vastavuoroinen sosiaalityö. Gaudeamus Oy: Tallinna.

Valve, K. 2015. Cable-metodi työntekijöiden tietoisuutta ja yhteisöllisyyttä rakentamassa. Teoksessa Väyrynen, S., Kostamo-Pääkkö, K. & Ojaniemi (toim.) Sosiaalityön yhteisöllisyyttä etsimässä. EU: United Press Global.

LIITTEET

1 (3)

Liite 1. KYSELYLOMAKE

KYSELYLOMAKE

Teen opinnäytetyötä talotoiminnasta ja kartoitan siihen osallistuneiden asukkaiden kokemuksia, jotta voimme edelleen kehittää toimintaamme parempaan suuntaan. Vastaukset kerätään nimettömänä ja käsitellään luottamuksellisesti, niin että kenenkään henkilöllisyys ei ole tunnistettavissa ulkopuolisille. Toivon, että sinulla on hetki aikaa vastata kyselyyn. Kiitos jo etukäteen!

Salla Salonen, Tamk

salla.salonen@tuni.fi

Sukupuoli:	Mies:	Nainen:		
Ikä:	18-29__	30-39__	40-49__	yli 50__ vuotta
Perheen koko:				
Synnyinmaa:	Suomi__	Olen syntynyt muualla__		
Olen osallistunut talotoimintaan __kertaa (asukasilta/neuvonta, sunnuntai kerho)				

KUINKA OLEMME ONNISTUNEET:

	Huonosti 	melko hyvin 	hyvin 	erittäin hyvin 	
Yhteisissä tilaisuuksissa on hyvä tunnelma ja sinne on helppo tulla mukaan					
Olen saanut apua esittämiini asioihin					

Miten löysit asukastoimintaan:

Miten asukastoiminnan tulisi jatkua? A) Pelkkä neuvonta B) Neuvonta ja avointa keskustelua C) Neuvonta ja etukäteen mietitty teema illalle, johon osallistujat voivat vaikuttaa

ASUKASVIIHTYVYYS:

Vertaa aikaa ennen asukastoimintaa nykyhetkeen. Laita rasti siihen laatikkoon joka lähimmäksi kuvaa sinun kokemusta asiasta.

	Huonom- min 	Ei muutosta 	hiukan enemmän 	paljon enemmän 	muuta...
Olen tutustunut talotoimin- nan kautta muihin asuk- kasiin					
Olen löytänyt uusia ystä- viä					
Minun on helpompi nyky- ään kohdata eri kulttuurin edustajat					
Tervehdin naapureitani enemmän kuin aikaisem- min					
käytän kerhuhuonetta enemmän kuin ennen					
kerhuhuoneen sääntöjä noudatetaan paremmin kuin aikaisemmin					
Talossa noudatetaan yh- teisiä sääntöjä paremmin kuin aikaisemmin					
En ole yhtä yksinäinen kuin aikaisemmin					

Onko eri kielille käännetyt ohjeet sinulle tutut (kierrätys, pesutupa, kerho-
huone)? kyllä___ Ei___ missä tutustuit niihin_____

Mitä asiat ovat muuttuneet talotoiminnan myötä

Miten toivoisit asioiden vielä muuttuvan

SINÄ ♥ Kiitos, että olet ollut mukana. Ilman sinua tämäkään ei olisi ollut mahdollista.

mikä on ollut sinulle tärkein toiminnan muoto: sunnuntaikerho, neuvonta/asukasilta

---

Uskallatko kertoa mielipiteesi asukasilloissa? Kyllä: __ EN:__, mistä olisi mielestäsi tärkeä puhua asukasilloissa:

Oletko saanut ystäviä talotoiminnan kautta:

Oletko oppinut jotain uutta tai saanut uutta tietoa:

Mikä sinulle henkilökohtaisesti on tärkeintä asukastoiminnassa:

Tähän voit antaa palautetta:
